

Sygnatura akt VI U 377/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 marca 2023 roku

Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Tomasz Korzeń

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Anna Kopala

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 15 marca 2023 roku

sprawy z odwołania **L. C.**

od decyzji z dnia 21 czerwca 2022 roku

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G.

o przyznanie emerytury z rekompensatą

zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. z dnia 21 czerwca 2022 roku, znak: (...) w ten sposób, że przyznaje L. C. prawo do ustalenia wysokości emerytury z rekompensatą od 2 marca 2022 roku.

Tomasz Korzeń

VI U 377/22

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. decyzją z dnia 21.06.2022 r., znak: (...) odmówił L. C. prawa do emerytury z rekompensatą.

Ubezpieczony złożył odwołanie od tej decyzji. Wniósł o jej zmianę poprzez przyznanie prawa do emerytury z rekompensatą od dnia 2.03.2022 r., ewentualnie o uchylenie zaskarżonej decyzji w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Decyzji zarzucił sprzeczność istotnych ustaleń faktycznych ze zgromadzonym materiałem dowodowym poprzez dowolne przyjęcie, iż ubezpieczony nie wykazał posiadania co najmniej 15 letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, w sytuacji gdy dokumentacja pracownicza ubezpieczonego wskazuje, że spełnił on warunki określone w art. 21-23 ustawy o emeryturach pomostowych w zw. z art. 32 ust. 1 ustawy w sprawie emerytur i rent z FUS i wykazem A, dział XIV poz. 25 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W uzasadnieniu podał, że organ rentowy uwzględnił ubezpieczonemu jedynie okres pracy w szczególnych warunkach wynoszący 12 lat, 11 miesięcy i 5 dni, nie uwzględnił natomiast okresu od 01.08.1996 r. do 31.12.2008 r. z uwagi na brak wskazania w jakim okresie ubezpieczony pracował jako spawacz, a w jakim jako ślusarz.

Organ rentowy w odpowiedzi wniósł o oddalenie odwołania ze względu na to, że ubezpieczony nie udowodnił 15 letniego okresu pracy w warunkach szczególnych.

Sąd ustalił co następuje:

L. C. urodził się (...) W dniu 03.02.2022 roku ubezpieczony złożył wniosek o przyznanie prawa do wypłaty emerytury z rekompensatą. Decyzją z dnia 19.04.2022 roku ZUS przyznał ubezpieczonemu zaliczkę na poczet przysługującej emerytury od dnia 02.03.2022 r. tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego. Decyzją z dnia 21.06.2022 roku ZUS odmówił ubezpieczonemu prawa do ustalenia emerytury z rekompensatą. Organ rentowy ustalił, że skarżący pracował w warunkach szczególnych w okresie wynoszącym 12 lat, 11 miesięcy, 5 dni (do 1996r.). (bezsporne)

W Przedsiębiorstwie (...) w G. w okresie od 01.08.1996 roku do 03.03.2022 roku ubezpieczony pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy jako spawacz.

dowód : dokumenty w aktach emerytalno-rentowych ZUS: świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze k. 6, świadectwo pracy k. 10; dokumenty w aktach sprawy: akta osobowe ubezpieczonego z okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w G. k. 57, zeznania świadka W. C. k. 81-81v, zeznania ubezpieczonego k. 81, zeznania świadka M. L. k. 81v

Sąd zważył co następuje:

Odwołanie zasługiwało na uwzględnienie.

Spór między ubezpieczonym a organem rentowym dotyczył posiadania przez ubezpieczonego 15 letniego stażu pracy w warunkach szczególnych.

W postępowaniu wywołanym wnioskiem o emeryturę zarówno organ rentowy, jak i sąd mają obowiązek suwerennego i autonomicznego ustalenia, czy ubezpieczony rzeczywiście pracował w warunkach szczególnych (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dn. 28.08.2014 roku, III APa 11/14, L.).

Zgodnie z art. 21 ust. 1 i 2 ustawy z 19.12.2008 roku o emeryturach pomostowych (Dz.U. z 2018 r., poz. 1924 j.t.; dalej jako ustawa o emeryturach pomostowych), rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy z 17.12.1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2022; dalej jako ustawa emerytalna), wynoszący co najmniej 15 lat. Zgodnie zaś z art. 23 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach pomostowych, ustalenie prawa do rekompensaty następuje na wniosek ubezpieczonego o emeryturę. Rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, o którym mowa w przepisach art. 173 i art. 174 ustawy emerytalnej.

Przesłankami nabycia prawa do rekompensaty są zatem:

1/ utrata przez ubezpieczonego możliwości przejścia na emeryturę we wcześniejszym wieku emerytalnym w związku z wygaśnięciem po dniu 31.12.2008 roku - w stosunku do ubezpieczonych urodzonych po dniu 31.12.1948 roku, a przed dniem 1.01.1969 roku - podstawy prawnej przewidującej takie uprawnienie;

2/ niespełnienie przez ubezpieczonego warunków do nabycia prawa do emerytury pomostowej;

3/ legitymowanie się przez ubezpieczonego co najmniej 15 letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy emerytalnej;

4/ niezyskanie przez ubezpieczonego prawa do emerytury według zasad przewidzianych w ustawie emerytalnej.

Prawo do rekompensaty mają osoby urodzone po 1948 roku, które przed dniem 01.01.2009 roku wykonywały przez co najmniej 15 lat prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 i 33 ustawy emerytalnej. Przy ustalaniu tego okres stosuje się zatem analogiczne zasady, jak dla wcześniejszej emerytury na podstawie art. 32 ustawy emerytalnej.

W art. 32 ustawy emerytalnej określono zasady ustalania prawa do emerytury dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. Zgodnie z tym przepisem, ubezpieczonym urodzonym

przed dniem 01.01.1949 roku, będący pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1. Za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się zaś pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

Aktem wykonawczym, do którego odsyła ustawa emerytalna jest rozporządzenie Rady Ministrów z 7.02.1983 roku w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43; dalej jako rozporządzenie).

Zgodnie z § 4 rozporządzenia, pracownik który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Zgodnie z § 2 ust. 2 rozporządzenia, okresy pracy w szczególnych warunkach, na podstawie posiadanej dokumentacji, stwierdza zakład pracy w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w świadectwie pracy. Co ważne brak takiego świadectwa lub jego zakwestionowanie przez organ rentowy nie wyklucza jednak dokonania ustalenia zatrudnienia w warunkach szczególnych innymi środkami dowodowymi w toku postępowania sądowego. Stanowisko takie wielokrotnie zajmował również Sąd Najwyższy, który między innymi w wyroku z dnia 2 lutego 1996 roku, II URN 3/95, OSNAP 1996/16/239 stwierdził, że w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokości mogą być udowodniane wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w Kodeksie postępowania cywilnego. Ograniczenia dowodowe zawarte w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno- rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń dotyczą wyłącznie postępowania przed tymi organami.

Za pracę w szczególnych warunkach uznać należy taką pracę, która spełnia kryteria określone w przepisach powyższego rozporządzenia Rady Ministrów – a mianowicie na stanowiskach wymienionych w wykazie A lub B stanowiących załącznik do rozporządzenia. Ponadto należy podkreślić, iż jak trafnie uznał Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 10.03.2017 roku w sprawie III AUA 1847/16, tylko okresy wykonywania zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy kreują i wypełniają weryfikowalne kryterium uznania pracy o cechach znacznej szkodliwości dla zdrowia lub znacznego stopnia uciążliwości, lub wymagającej wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Taki sam warunek odnosi się do wymagania stałego wykonywania takich prac, co oznacza, że krótsze dobowo (nie w pełnym wymiarze obowiązującego czasu pracy na danym stanowisku), i nie stałe świadczenie pracy wyklucza dopuszczalność uznania pracy za świadczoną w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wskutek niespełnienia warunku stałej znacznej szkodliwości dla zdrowia lub stałego znacznego stopnia uciążliwości wykonywanego zatrudnienia (vide: wyrok SN z 19 września 2007 r., III UK 38/07, OSNP 2008/21-22/329).

Dla uzyskania uprawnień do emerytury z rekompensatą wymagane jest zatem osiągnięcie wskazanego w przepisach wykonawczych wieku, a także przepracowanie określonej ilości lat w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

W postępowaniu odwoławczym przed Sądem nie obowiązują ograniczenia dowodowe, jakie występują w postępowaniu o świadczenia emerytalno- rentowe przed organem rentowym, a Sąd może ustalić okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość jak: okresy zatrudnienia, w tym wykonywanie pracy w warunkach szczególnych, za pomocą wszelkich środków dowodowych, przewidzianych w kodeksie postępowania cywilnego (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r. III UZP 6/84, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 r. III UZP 48/84, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 2006 r., I UK 179/06).

Na okoliczność pracy ubezpieczonego w warunkach szczególnych Sąd przesłuchał ubezpieczonego, jak i zawnioskowanych przez niego świadków oraz dokonał analizy dokumentacji pracowniczej ubezpieczonego zawartej w aktach sprawy oraz aktach organu rentowego. Analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego potwierdziła wykonywanie przez ubezpieczonego pracy w szczególnych warunkach w spornym okresie (od 01.08.1996 r. do 31.12.2008 r.). Świadkowie i ubezpieczony w sposób przekonujący wskazali, że ubezpieczony w tym okresie wykonywał prace jako spawacz, spawając różne konstrukcje używając spawarki acetylotlenowej i z elektrodą w osłonie argonu. W świadectwie pracy z 2022 roku wskazano na zatrudnienie wnioskodawcy w charakterze spawacza-ślusarza, jednakże takie nazewnictwo jest związane z tym, że wnioskodawca posiada wykształcenie zawodowe w zawodzie ślusarza. Z książki spawacza dołączonej do akt osobowych wnioskodawcy wynika, że w spornym okresie wykonywał on prace spawalnicze i posiadał wymagane uprawnienia. Ze świadectwa pracy wykonywania pracy w szczególnych warunkach, wynika, że wykonywał on pracę wymienioną w wykazie A Dz. XIV poz. 25. Prace spawacza wymienione zostały w poz. 12 działu XIV rozporządzenia. Sąd uznał, iż wnioskodawca pracował wyłącznie jako spawacz. Sąd oparł się w szczególności na opisie stanowiska pracy znajdującym się w części C akt osobowych. Stanowisko powoda określono w nim jako spawacz-ślusarz, jednakże w zadaniach, zakresie obowiązków, metodach, środowisku pracy wyszczególniono wyłącznie prace spawalnicze. Treści to dokumentu pozostaje w zgodzie z zeznaniami świadków i wnioskodawcy. W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych obowiązuje zasada kontradiktoryjności i tak zgodnie z art. 6 KC obowiązek dowodzenia powoływanych przez stronę okoliczności koresponduje z wyrażoną w art. 232 KPC zasadą inicjatywy procesowej stron. Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy pozwolił na uznanie, że w spornym okresie od 01.08.1996 r. do 31.12.2008 roku ubezpieczony pracował w warunkach szczególnych, stale, w pełnym wymiarze czasu pracy, wykonując czynności określone w wykazie A, Dziale XIV poz. 12 rozporządzenia. Na taki charakter pracy wskazują zeznania ubezpieczonego oraz powołanych świadków, a także dokumenty którym sąd nadał przymiot wiarygodności. Organ rentowy natomiast nie wykazał żadnych dowodów przeciwnych na poparcie swojego stanowiska.

Organ rentowy ustalił, że skarżący pracował w warunkach szczególnych w okresie wynoszącym 12 lat, 11 miesięcy, 5 dni, dlatego po doliczeniu pracy ubezpieczonego w spornym okresie wynosi on ponad 15 lat.

Ogólną zasadą prawa ubezpieczeń społecznych jest wypłata świadczenia na wniosek zainteresowanego, od miesiąca złożenia wniosku. Wniosek o emeryturę z rekompensatą ubezpieczony złożył w dniu 03.02.2022 roku, wobec tego Sąd przyznał L. C. prawo do ustalenia emerytury z rekompensatą od dnia 02.03.2022 roku (art. 23 ust. 1 ustawy).

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 KPC, w związku z powołanymi wyżej przepisami, Sąd orzekł jak w wyroku.

Tomasz Korzeń